

Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Fırsat Eşitliği Bağlamında Öğrenci ve Veli Görüşleri

DOI: 10.26466/opus.621789

*

Ercan Gürültü* - Bülent Alcı**

* Bilim Uzmanı, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, EPÖ, İstanbul / Türkiye

E-Posta: ercan.gurultu@outlook.com

ORCID: [0000-0003-0175-021X](https://orcid.org/0000-0003-0175-021X)

** Doç Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, EPÖ, İstanbul / Türkiye

E-Posta: alcı@yildiz.edu.tr

ORCID: [0000-0002-4720-3855](https://orcid.org/0000-0002-4720-3855)

Öz

Bu araştırmanın amacı; üstün yetenekli öğrencilerin, eğitimde fırsat eşitliğinden ne kadar ve nasıl faydalanması gerektiğinin tespit edilmesidir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji çalışması olarak gerçekleştirilmiş ve veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın verileri, odak grup görüşmelerinde kullanılan ve 13 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmaya 21 üstün yetenekli öğrenci ve 14 üstün yetenekli öğrenci velisi katılmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerin fırsat eşitliği anlamında nasıl bir eğitim alması gerektiğinin sorgulandığı bu çalışmada; öğrenci ve veliler "eğitim felsefesi", "öğretmen", "okul yöneticisi", "okul çalışanı", "ders", "ders kitabı", "öğrenme", "ölçme değerlendirme", "okul", "arkadaş", "sosyal etkinlik", "ev ortamı", "aile ortamı" şeklinde 13 kategori altında 151 kod ile görüş bildirmiştir. İfade edilen görüşler açısından öğrencilerin 104, velilerin ise 47 kod ürettikleri görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcılar üstün yetenekli öğrencilere sağlanması gereken fırsat eşitliği bağlamında ilgi ve yeteneklere uygun olarak koç-mentör rehberliğinde, yaparak ve yaşayarak öğrenmenin gerçekleştiği bir eğitim felsefesine odaklanmıştır. İletişim becerisi yüksek, alan uzmanlığı olan öğretmenlerin üstünlere eğitim vermesini gerektiğini belirten katılımcılar, okul yöneticilerinin ise katılımcı yönetim anlayışı olan ve değer veren eğitimcilerden oluşması gerektiğini belirtmiştir. Araştırmada katılımcılar diğer kategoriler açısından da spesifik görüşler belirtmiş, bu görüşlere bulgular kısmında detaylı olarak yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üstün yetenekli öğrenciler, fırsat eşitliği, Özel eğitim, Eğitim programları ve öğretim

Student and Parent Opinions in Terms of Equality of Opportunity in Gifted Students' Education

*

Abstract

The purpose of this research was to determine how and how much the gifted students should benefit from the equality of opportunity in education. The research was carried out as a qualitative research method and the data were analyzed by content analysis method. The data of the study were collected through a semi-structured interview form consisting of 13 questions used in focus group interviews. The participants of the study consist of 21 gifted students and 14 parents of gifted students. In this research led by the question of "What kind of education should be given to gifted students in terms of equality of opportunity", students and parents presented their opinions under 13 categories (151 codes) as "philosophy of education", "teacher", "school administrator", "school worker", "lesson", "textbook", "learning", "assessment", "school", "friend", "social activity", "home environment" and "family environment. In terms of the opinions expressed, it was observed that students produced 104 codes and parents produced 47 codes. According to the results of the research, the participants focused on an educational philosophy where learning by doing and living takes place under the guidance of coach and mentor in accordance with the interests and abilities in terms of equal opportunities for gifted students. The participants stated that teachers with high communication skills and field expertise should provide training to the gifted, and school administrators should be composed of educators who have a participatory management understanding and value. In the study, the participants stated specific opinions in terms of other categories and these opinions were given in detail in the findings section.

Keywords: *Gifted Students, Equality of opportunity, Special education, Curriculum and instruction*

Giriş

Kendini gerçekleştirmiş ve güçlü bireylerden oluşan gelişmiş toplumlar, küçük yaşlardan itibaren kendi ilgi ve yeteneklerine göre yetişen bireyleri içinde barındırır. Eğitim sistemlerinin her ne kadar herkese eşit uygulanması gerekliliği savunulsa da, bu sistemlerin esas amacı aynı tip bireyler yetiştirmek değildir (Özdemir ve Gürten, 2019). Özellikleri birbirinden farklı olan öğrenciler eğitim ortamlarına kendileriyle beraber kültürlerini, ilgi ve yeteneklerini, yaşam şekillerini, dini inançlarını, sosyo-kültürel yapılarını, geçmiş deneyimlerini ve öğrenme stillerini de beraberinde getirmektedir (Riley, 2011). Üstün yetenekli öğrenciler de bu farklı özelliklerini eğitim ortamlarına taşıyan öğrenci gruplarının bir bölümünü oluşturmaktadır (Özdemir ve Gürten, 2019).

Üstün yeteneklilik kavramı, genel anlamda sahip olunan yüksek zihinsel yeteneklerden dolayı akademik, mizah, yaratıcılık, motivasyon, aşırı merak gibi alanlarda yaşlılarından dikkat çekici anlamda farklılık gösteren bireyleri tanımlamak için kullanılmaktadır (Gottfredson, 2004; Ravenna, 2008; Reis ve Renzulli, 2010; Samples, 2010; Ilik, 2019). Renzulli (1985), üstün yetenekliliği “üst düzey yetenek”, “yaratıcılık” ve “motivasyon” arasındaki ilişki üzerinden açıklamaya çalışırken, Clark (2002) ise üstün yetenekli çocukların diğer çocuklardan ayrılan yönünü “seçkin yetenek” ve “yüksek düzeyde iş yapma yeterliliği” olarak tanımlamıştır. Ülkemizde ise Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2018) ise üstün yetenekli bireyleri; yaratıcılık, liderlik, zeka, sanat, spor ya da herhangi bir özel akademik alanda yaşlılarına göre daha yüksek düzeyde performans gösteren bireyler şeklinde tanımlamıştır.

Dünya'nın önde gelen gelişmiş ülkelerinde üstün yetenekli öğrencilerin eğitimine dair birçok uygulama bulunmakla beraber Türklere ise Enderun Mekteplerinde ilk örneklerine rastlanmaktadır. Eflatun'un devlet adamı yetiştirmek için önerdiği eğitim sisteminin bir benzeri ilk olarak Osmanlılarda Enderun Mektepleri aracılığıyla faaliyete geçirilmiş ve birçok devlet yöneticisi bu kurumlarda eğitim almıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında ise Köy Enstitüleri de benzer bir yapılanma ile öğrenci seçimine devam etmiştir. Yine Türkiye'nin önemli eğitim kurumlarından biri olan Fen Liseleri de bazı araştırmacı grupları tarafından üstün yeteneklilerin eğitim aldığı kurum statüsünde görülmüştür. Son olarak 1995 yılında kurulan Bilim ve Sa-

nat Merkezleri (BİLSEM) aracılığıyla da üstün yetenekli öğrencilere dair özel eğitim programları uygulanmaya başlanmıştır (Uzun, 2004).

BİLSEM yönetmeliğinin 7. maddesinin a bendinde de bu durum “Eğitim hizmetleri özel yetenekli öğrencilerin performansları ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanacak bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarına (BEP) göre bire bir ve/veya grup eğitimi şeklinde yürütülür” şeklinde güvence altına alınmıştır. BEP planı ise yine aynı yönergede; özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve bireysel performansları çerçevesinde ulaşılmaya hedeflenen amaçlara yönelik verilmesi gereken eğitim hizmetlerini içeren özel bir program olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2015). Yine birçok özel eğitim kurumu da BİLSEM’lerde olduğu gibi özel ve farklılaştırılmış eğitim programları uygulayarak, üstün yetenekli öğrencilerin gereksinim duyduğu eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır.

BİLSEM veya diğer özel eğitim kurumlarınca uygulanan çeşitli özel yetenek testleri aracılığıyla belirlenen üstün yetenekli öğrenciler, bilişsel yetenekleri akranlarına nazaran çok daha üst düzeyde olduğu için normal gelişim gösteren akranları için hazırlanan eğitim programlarına uyum anlamında sıkıntı yaşamaktadır. Standardize olan bu programlar üstünlerin ihtiyaçlarını karşılayamamakta, bu ortamlarda sıkılmalarına sebebiyet vermekte ve motivasyonlarını düşürmektedir (Ataman, 2008). Üstünler, farklı ihtiyaçları olması sebebiyle kendilerine sunulan bu standardize eğitim ortamlarında uyumsuzluklar yaşamaktadır (Renzulli ve Reis, 1985). Bu sebeple üstün yetenekli öğrencilere sunulacak eğitim imkanlarının da kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda hazırlanan özel eğitim programları ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Sezginsoy, 2007; Ataman, 2008; Toraman, 2009; Çelikkelen, 2010; Saranlı, 2011; Sıdar, 2011; Smith, 2011; Şenol, 2011; Ülger, 2011; Altun ve Vural, 2012; Bakioğlu ve Levent, 2013; Konaş ve Yağcı, 2016; Ilik, 2019).

Tarihe yön veren ve geleceğe de yön vermesi beklenen üstün yetenekli bireylerin doğuştan sahip oldukları bu potansiyellerini geliştirmek, kapasitelerini en iyi şekilde ortaya koyabilmesini sağlamak her toplum için önem arz etmektedir (Bakioğlu ve Levent, 2013). Toplumsal ilerlemenin anahtarını oluşturacak olan bireylerin bir bölümünü oluşturan üstünlerin, öncelikli olarak zamanında tespit edilmesi, sonrasında uygun ve etkili bir program ile yönlendirilmesi gerekmektedir. Bu öğrencilerin yeteneklerinin fark edil-

mesi ve ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için nitelikli programlara ihtiyaç vardır. Bu programları hazırlarken öğrenme ortamlarının belirlenmesi, akademik başarısızlıklarını önlemek için tedbirler alınması ve güdülenmelerinin sağlanması önemli bir husustur (Erişti, 2012). Bu konuda görevin büyük bir bölümü öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenlerin nitelikli öğretim ortamlarını oluşturması üstün yetenekli öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor gelişimlerini, sosyal ihtiyaçlarını olumlu etkileyecektir (Megay-Nespoli, 2001). Bütün diğer öğrenciler gibi üstünler de dostça ve arkadaşça davranan, bilgiyi sadece aktarmayan, seçme özgürlüğü tanıyan öğretmenlerle eğitim faaliyetlerini yürütmek isteyecektir (Oktay, 2004). Yine üstün yetenekli öğrenciler güçlü yanlarının keşfedildiği, fikirlerini özgürce paylaşabildikleri, psikolojik olarak tehdit algılamadıkları sınıf ve okul ortamlarında kendilerini daha iyi ifade edebileceklerdir (Maker ve Nielson, 1996).

Üstün yetenekli öğrencilerin gelişiminin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için öğretmen, okulun atmosferi, okulun kültürü ve çalışanları, akran ilişkileri gibi birçok değişken bulunmaktadır (Kleine & Webb, 1992). Yine anne ve babanın tutumu, beklentilerinin ve eğitim durumunun da işlevi büyüktür. Bu yapıdaki öğrencilerin anne ve babalarının sergileyeceği davranışlar, olası problemlerin önüne geçilmesi ve önlem alınmasında önemlidir (Karakuş, 2010). Davaslıgil (2000)'e göre üstün yetenekli çocuğa sahip ebeveynlerin, diğer öğrencilerin ebeveynlerine göre daha fazla eğitimsel ihtiyaçları bulunmaktadır.

Toplumun geleceğine yön verecek olan üstün yetenekli öğrencilerin gereksinim duydukları eğitim fırsatlarının tespiti önemli bir husustur. Sağlanacak olan eğitim fırsatı ve imkanlar belirlenirken; uygulanacak olan programın hangi eğitim felsefesine dayandırılacağına bilinmesi, programın hedeflerinin neler olacağı, içeriğin nasıl düzenlenmesi gerekliliği, düzenlenen bu içeriğin uygulanacağı sınıf ve okul atmosferinin nasıl olması gerektiği, öğretmen niteliği, uygulanacak olan yöntem, teknik ve stratejilerin tespiti, kullanılacak eğitim materyallerinin seçimi, hangi ölçme ve değerlendirme tekniklerinin işe koşulması gerekliliği, anne-baba'nın farkındalığı gibi birçok değişken bulunmaktadır. Bu araştırmanın amacı; Türkiye'deki üstün yetenekli öğrencilerin fırsat eşitliğinden yeteri kadar yararlanıp yararlanmadığının irdelenmesi, bu fırsat eşitliğinin eğitim kurumlarında nasıl uygulanması gerekliliğinin tespitini yapmaktır. Bu amaçla, Üstün yetenekli öğrencilere sunulması gereken eğitim fırsatlarının; üstün yetenekli öğrenciler ve velileri

tarafından nasıl değerlendirildiği araştırma kapsamında incelenmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Üstün yetenekli öğrencilerin fırsat eşitliği açısından gereksinim duyduğu eğitimin nasıl olması gerektiğinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırma, bir fenomenoloji (olgubilim) çalışmasıdır. Fenomenoloji, farkında olmayan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir bilgiye sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırma kapsamında, üstün yetenekli öğrencilere hangi eğitim fırsatlarının sunulması gerektiğinin derinlemesine incelenmesi ve değerlendirilmesi için üstün yetenekli öğrenciler ve velilerinin görüşlerine başvurulmuştur.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun seçimi için amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Bir araştırmada örneklem belli ölçütlere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan seçilebilir. Bu durumda ölçütü karşılayan kişiler, olaylar ya da nesnelere örnekleme alınır (Büyüköztürk ve ark., 2013). Bu amaçla, Türkiye Üstün Zekâlı ve Dahi Çocuklar Eğitim Vakfı (TÜZDEV)'nin web sayfası üzerinden araştırma ile ilgili duyuru yapılmış, araştırmanın kapsamından bahsedilmiş ve başvuru için kayıt süresi belirlenmiştir. Kayıt süresi tamamlandıktan sonra başvuru yapan gönüllü üstün yetenekli öğrenciler ve velileri TÜZDEV'e ait bir okulun şubesine davet edilmiştir. Araştırmaya gönüllü olan 14 veli ve 3, 4, 5, 6, 7, 8. sınıflardan toplam 21 öğrenci katılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin elde edilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, veriler katılımcılarla yapılan odak grup görüşmeleri neticesinde toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki soruların belirlenmesi için üstün yetenekli öğrenciler alanında uzman 2 Doktor Öğretim Üyesi, Eğitim Programları ve Öğretimi alanında 1 Doçent, üstün yetenekli öğrencilere eğitim veren bir kurumun müdürü ve 2 eğitim araştırmacısının

görüşlerine başvurulmuştur. Elde edilen veriler çerçevesinde 13 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve pilot uygulamaları yapılmıştır.

Odak grup görüşmesi, bir katılımcıya sorulan soruların, diğer katılımcılar tarafından da duyulması ve onlara da verilen cevaplar neticesinde yanıt verme fırsatı sunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Odak grup görüşmelerinde öğrencilere yöneltilen sorulara daha iyi cevap alınabilmesi için öğrenciler 3 ve 4. sınıftan beşer kişilik 2 grup, 5, 6 ve 7. sınıflardan da 5 ve 6 kişiden oluşan 2 grup şeklinde ayrılmıştır. Veliler ise 14 kişilik tek grup halinde alınarak odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Odak grup görüşme esnasında tutulan ses kayıtları aracılığıyla elde edilen veriler yazılı metne dönüştürülmüş, tek tek incelenen bu metinlerde katılımcılar tarafından dile getirilen söylemlere uygun kodlar geliştirilmiştir. Elde edilen kodlar farklı başlıklar altında gruplandırılarak kategoriler geliştirilmiştir. Ayrıca katılımcıların söylemlerinden bazı örnekler yer verilerek bulgular desteklenmeye çalışılmıştır.

Kodların oluşturduğu kategorinin uygunluğu ve kategorileri temsil edip etmediğinin teyidi için Eğitim Programları ve Öğretim Alanından 2 farklı uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların yapmış olduğu eşleştirme ile araştırmacıların yapmış olduğu eşleştirmelerin güvenilirliği Miles & Huberman (1994)'ın güvenilirlik formülü ile test edilmiştir. Güvenirlik formülü= $\frac{\text{görüş birliği}}{\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı}} \times 100$ olarak kullanılmıştır. Öğrenci görüşleri ile oluşan kod ve kategorilerin güvenilirliği $\frac{100}{100+4}=0.96$, veli görüşleri ile oluşan kod ve kategorilerin güvenilirliği ise $\frac{42}{42+5}=0.89$ olarak hesaplanmıştır. Miles ve Huberman (1994) ve Patton (2002)'ye göre kodlayıcılar arası görüş birliğinin en az %80 olması beklenmektedir.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda üstün yetenekli öğrenciler ve velilerinin, üstün yetenekli öğrencilere kazandırılması gereken eğitim imkân ve fırsat eşitliği hakkındaki görüşleri sunulmaktadır. Elde edilen

bulgulara göre 13 ortak kategori altında, öğrenciler tarafından 104, veliler tarafından ise 47 kod dile getirilerek toplamda 151 kod ile görüş bildirildiği görülmüştür. Bu kategori ve kategorilere ait kodlara, öğrenci ve veliler açısından bulgular kısmında ayrı ayrı yer verilmiştir. Öğrenci ve veli görüşleri ile oluşan ortak kategoriler Şekil 1.'de sunulmuştur.



Şekil 1. Öğrenci ve veli görüşleri ile oluşan kategoriler

Üstün Yetenekli Öğrencilere Uygulanması Gereken Eğitim ve Eğitim Faaliyetlerine Dair Öğrenci ve Veli Görüşleri

Üstün yetenekli öğrencilere sağlanması gereken eğitim fırsatlarına dair 13 kategori altında öğrencilerin 104 velilerin ise 47 kod dile getirdikleri görülmektedir. Bu kategoriler ve kategorilere ait kodlar Tablo 1. ve Tablo 13. aralığında sunulmuştur. Öğrenci ve velilere dair örnekler doğrudan "Ö" ve "V" kodları şeklinde ayrı sunulmuştur.

Tablo 1. Eğitim felsefesi kategorisine dair öğrenci ve veli görüşleri

Öğrenci Görüşü	f	%	Veli Görüşü	f	%
İlgi ve yeteneklere uygun	5	35.71	Yaparak yaşayarak	3	60.00
Yaparak yaşayarak	4	28.58	Öğrenen merkezli	1	20.00
Materyal kullanarak	2	14.29	Koç-mentör-rehberli	1	20.00
Koç-mentör-rehberli	1	7.14			
Yaratıcılık odaklı	1	7.14			
Eğlenceli	1	7.14			
Toplam	14	100		5	100

Tablo 1. incelendiğinde, üstün yeteneklilerin eğitimine dair eğitim felsefi kategorisi altında öğrencilerin 6 kod dile getirdikleri ve %35.71'lik oranla daha çok *“ilgi ve yeteneklere uygun”* kodunu ürettikleri, velilerin ise 3 kod dile getirdikleri ve %60'lık oranla daha çok *“yaparak yaşayarak”* kodunu ürettikleri görülmektedir. Örneğin;

- **Ö1:** *“İlgi alanına göre eğitim verilmeli. Öğrenci nin ilgisini çekecek, materyal kullanarak yani karpuzu bölerek olmalı.”*
- **V1:** *“Öğrenci Somut olarak görmeli. Yaparak yaşayarak öğrenmeli. Rehber eğitim anlayışlı olmalı”.*

Tablo 2. Öğretmen kategorisine dair öğrenci ve veli görüşleri

Öğrenci Görüşü	f	%	Veli Görüşü	f	%
İletişim becerisi yüksek	4	13.79	İletişim becerisi yüksek	1	25.00
Alan uzmanlığı olan	3	10.34	Üstünler açısından uzman	1	25.00
Esnek	3	10.34	Demokratik	1	25.00
Eğlenceli	3	10.34	Alan uzmanlığı olan	1	25.00
İlgi çekici	3	10.34			
Anlayışlı	2	6.90			
Lider	2	6.90			
Disiplinli	2	6.90			
Rehber	1	3.45			
Derse hazırlanan	1	3.45			
Güncel	1	3.45			
Adil	1	3.45			
Demokratik	1	3.45			
Tasarımcı-Yenilikçi	1	3.45			
Rol model	1	3.45			
Toplam	29	100		4	100

Tablo 2. incelendiğinde, üstün yeteneklilerin eğitimine dair öğretmen kategorisi altında öğrencilerin 15 kod dile getirdikleri ve %13.79'luk oranla çoğunlukla *“iletişim becerisi yüksek”* kodunu ürettikleri, velilerin ise 4 kod dile getirerek *“iletişim becerisi yüksek”, “üstünler açısından uzman”, “demokratik”, “alan uzmanlığı olan”* kodlarını ürettikleri görülmektedir. Örneğin;

- **Ö2:** *“Hem eğlenceli hem dersleri eğlenceli anlatabilmeli. Güncel oyunlar vb. gibi konularda öğrencini ilgisini çekmeli. Herkes kendi alanında eğitim vermeli,*

matematik ise matematik ya da Türkçe ise Türkçe. Ayrıca iletişime açık olmalı.”.

- **V2:** “Öğretmenin bu alanda eğitim almış olması gerekiyor. Üstün yetenekliler konusunda uzman olmalı. Eğitim öğrenen bazlı olmalı. Öğrenen merkezli öğrencide konuşmalı öğretmen kadar.”.

Tablo 3. Okul yöneticisi kategorisine dair öğrenci ve veli görüşleri

Öğrenci Görüşü	f	%	Veli Görüşü	f	%
Değer veren	3	13.65	Değer veren	1	20.00
İletişim becerisi yüksek	3	13.65	Katılımcı anlayışı olan	1	20.00
Katılımcı yönetim anlayışı olan	2	9.10	Destekleyici	1	20.00
Mesafe sınırlarını bilen	2	9.10	Sorumluluk sahibi	1	20.00
Adil	2	9.10	Sosyal sorumlulukları önemseyen	1	20.00
Mesleki gelişim seçenekleri sunan	1	4.55			
Sosyal etkinlikleri önemseyen	1	4.55			
Değişken yönetim anlayışı olan	1	4.55			
İnovatif	1	4.55			
Anlayışlı	1	4.55			
Demokratik	1	4.55			
Estetiğe önem veren	1	4.55			
İşbirlikçi	1	4.55			
Rekabetçi	1	4.55			
Etiketlememe	1	4.55			
Toplam	22	100		5	100

Tablo 3. incelendiğinde, üstün yeteneklilerin eğitimine dair okul yöneticisi kategorisi altında öğrencilerin, 15 kod dile getirdikleri ve %13.65’lik oranla sıklıkla “değer veren” ve “iletişim becerisi yüksek” kodlarını ürettikleri, velilerin ise 5 kod dile getirerek “değer veren”, “katılımcı anlayışı olan”, “destekleyici”, “sorumluluk sahibi” ve “sosyal etkinlikleri önemseyen” kodlarını ürettikleri görülmektedir. Örneğin;

- **Ö3:** “Öğrenci ile arasını iyi tutmalı, değer vermeli ama samimiyeti fazla olmayıp laubalilik olmamalı. Okulu duvar renkleri görsel anlamda renkli olmalı, estetiğe önem vermeli. Boya ve panolar vb.”.
- **V3:** “Yönetici öğretmenin ve öğrencinin yanında olmalı, değer vermeli. Sosyal etkinlikleri önemsemeli, sorumluluk sahibi de olmalı.”.

Tablo 4. Okul çalışmanı kategorisine dair öğrenci ve veli görüşleri

Öğrenci Görüşü	f	%	Veli Görüşü	f	%
Sevecen	3	23.09	Hijyene önem veren	1	33.33
Güler yüzlü	2	15.38	Güven veren	1	33.33
Hoşgörülü	2	15.38	Sabırlı	1	33.33
Sorumluluk sahibi	2	15.38			
Rol model	1	7.69			
İletişim becerisi yüksek	1	7.69			
Birey olarak kabul eden	1	7.69			
Hiyerarşiye uygun davranan	1	7.69			
Toplam	13	100		3	100

Tablo 4. incelendiğinde, öğrencilerin üstün yeteneklilerin eğitimine dair okul çalışmanı kategorisi altında 13 kod dile getirdikleri ve %23.09'luk oranla çoğunlukla "*sevecen*", kodunu ürettikleri, velilerin ise 3 kod dile getirerek "*hijyene önem veren*", "*güven veren*", "*sabırlı*" kodlarını ürettiği görülmektedir. Örneğin;

- **Ö4:** "*Güvenlik görevlileri sevecen olmalı. Sert gözükmemeli. Güler yüzlü ve iyi olmalı, bir hata yapıldığında hoşgörülü olmalı. Görevini yerine getirmeli sorumluluk sahibi olmalı*".
- **V4:** "*Tuvalet hijyeni. Tuvalette kullanılan paspasların koridorlarda kullanılması gerekir. Sabırlı olmalılar (güvenlik görevlileri). Devlet okullarında okullara rahat bir şekilde giriliyor. Özel okullarda güvenlik daha iyi sağlanıyor. Güven vermeli.*".

Tablo 5. Ders kategorisine dair öğrenci ve veli görüşleri

Öğrenci Görüşü	f	%	Veli Görüşü	f	%
Disiplinler arası	3	17.66	Birey odaklı	1	100
Esnek ders süresi	3	17.66			
Atölye temelli ders	2	11.76			
Farklı yöntem ve teknikler kullanılan	2	11.76			
Farklı dersler	2	11.76			
Proje tabanlı	1	5.88			
İşbirlikçi	1	5.88			
Sade, dikkat dağıtmayan	1	5.88			
Dikkat çeken ve katılımcı	1	5.88			
Öğretmenin aktif olduğu	1	5.88			
Toplam	17	100		1	100

Tablo 5. incelendiğinde, üstün yeteneklilerin eğitimine dair okul çalışmanı kategorisi altında öğrencilerin 17 kod dile getirdikleri ve %17.66'lık oranla

en çok “*disiplinler arası*”, “*esnek ders süresi*”, kodlarını ürettikleri, velilerin ise “*bireye odaklı*” kodunu ürettiği görülmektedir. Örneğin;

- **Ö5:** “Yazılım kodlama, felsefe, havacılık, kitap okuma etkinliği gibi *farklı dersler, disiplinler arası* dersler olmalı. Fazla sıkmadan ders işlemeli *süreleri uzun olmamalı*. 30. Dakikadan sonra kopuyorum dersi anlamıyorum. Fazla üstümüze yüklenmesin bizimle sohbet etsin derse odaklı kalmasın, *ders esnek olsun. Atölyelerde sınıfın dışında da ders olsun*”.
- **V5:** “*Bireye odaklı, bireysel eğitim uygulanmalı*”.

Tablo 6. Ders kitabı kategorisine dair öğrenci ve veli görüşleri

Öğrenci Görüşü	f	%	Veli Görüşü	f	%
Görsel ağırlıklı	4	30.74	Kitapsız eğitim	1	33.33
Eğlenceli	3	23.06	Dijital eğitim	1	33.33
Sade, anlaşılır	2	15.40	Sürükleyici	1	33.33
Kitap dışında güncel yaşamdan materyaller	2	15.40			
Konu tekrarı olan	1	7.70			
Sınayıcı	1	7.70			
Toplam	13	100		3	100

Tablo 6. incelendiğinde, üstün yeteneklilerin eğitimine dair ders kitabı kategorisi altında öğrencilerin 13 kod dile getirdikleri ve %30.74'lük oranla sıklıkla “*görsel ağırlıklı*” kodunu ürettikleri, velilerin ise 3 kod dile getirerek “*kitapsız eğitim*”, “*dijital eğitim*”, “*sürükleyici*”, kodlarını ürettiği görülmektedir. Örneğin;

- **Ö6:** “*Resimli, bol örnekli, Türkçe yazılar ağırlıklı ve karikatürlü olmalı. Önceki konuların tekrarı yapılmalı yapmalı*”.
- **V6:** “*Ders kitabı olmamalı. Dijital eğitim olmalı*”.

Tablo 7. incelendiğinde, üstün yeteneklilerin eğitimine dair öğrenme kategorisi altında öğrencilerin 8 kod dile getirdikleri ve %25.00'lük oranla en çok “*eğlenceli*” kodunu ürettikleri, velilerin ise 2 kod dile getirerek “*eğlenceli*”, “*estetığe önem verilen*” kodlarını ürettiği görülmektedir. Örneğin;

- **Ö7:** “*İlkokulda matematiğim çok iyiydi, ortaokulda hoca ile frekansımız uyuşmadığı için matematiğim o kadar iyi değil. Akıllı tahta ile anlatıyor ve hiç dikkatimi çekmiyor*”.

- **V7:** “Sanatla öğrenmeliler. Bilim sanatla birleşmeli. Estetiğe önem verilmez.”.

Tablo 7. Öğrenme kategorisine dair öğrenci ve veli görüşleri

Öğrenci Görüşü	f	%	Veli Görüşü	f	%
Eğlenceli	2	25.00	Eğlenceli	1	50.00
Dikkat çekici	1	12.50	Estetiğe önem verilen	1	50.00
Takım olarak işbirlikçi öğrenme	1	12.50			
Bağımsız alanlar/Sınıfsız	1	12.50			
Güvenli	1	12.50			
Ödüle dayalı	1	12.50			
Yaşantı odaklı	1	12.50			
Toplam	8	100		2	100

Tablo 8. Ölçme değerlendirme/sınav kategorisine dair öğrenci ve veli görüşleri

Öğrenci Görüşü	f	%	Veli Görüşü	f	%
Alternatif ölçme yöntemleri	6	42.86	Alternatif ölçme yöntemleri	1	16.66
Sınavsız	3	21.43	Sınavsız	1	16.66
Bireysel farklılıklara/ilgi ve ihtiyaçlara göre	2	14.29	Üstünlere özel	1	16.66
Yetenek tabanlı	1	7.14	Bireysel yeteneklere odaklı	1	16.66
Soru-cevap	1	7.14	Süreç odaklı	1	16.66
Yazılı sınav	1	7.14	Yazılı sınavlar	1	16.66
Toplam	14	100		6	100

Tablo 8. incelendiğinde, üstün yeteneklilerin eğitimine dair ölçme değerlendirme/sınav kategorisi altında öğrencilerin 14 kod dile getirdikleri ve %42.86’lık oranla en çok “*alternatif ölçme yöntemleri*” kodunu ürettikleri, velilerin ise 6 kod dile getirerek “*alternatif ölçme yöntemleri*”, “*sınavsız*”, “*üstünlere özel sınavlar*”, “*bireysel yeteneklere odaklı*”, “*süreç odaklı*”, “*yazılı sınav*” kodlarını ürettikleri görülmektedir. Örneğin;

- **Ö8:** “Sınav olmamalı, Öğrencileri strese sokuyorlar. Örneğin tıp ta orada çalışarak öğrenebilir. Mesela Doktor Ameliyatta yanlış yaparsa İşten çıkarılır.”.
- **V8:** “Üstün yetenekli çocukla normal çocuklar aynı sınava girmemeli. Üstünlere özel sınavlar olmalı.”.

Tablo 9. Okul kategorisine dair öğrenci ve veli görüşleri

Öğrenci Görüşü	f	%	Veli Görüşü	f	%
Zengin oyun alanları	4	28.57	Zengin etkinlik alanları	2	33.33
Görsel açıdan zengin	2	14.29	Kişisel alanların olduğu	1	16.66
Sade, abartıdan uzak	2	14.29	Sade, abartıdan uzak	1	16.66
Zengin etkinlik alanları	2	14.29	Üstünler açısından homojen	1	16.66
Kişisel alanların olduğu	1	7.14	Duvarsız	1	16.66
Güvenli	1	7.14	Görsel açıdan zengin	1	16.66
Homojen	1	7.14			
Fırsat ve imkan eşitliği	1	7.14			
Toplam	14	100		7	100

Tablo 9. incelendiğinde, üstün yeteneklilerin eğitimine dair okul kategorisi altında öğrencilerin 14 kod dile getirdikleri ve %28.57'lik oranla daha çok "*zengin oyun alanları*" kodunu ürettikleri, velilerin ise 7 kod dile getirecek %33.33'lük oranla çoğunlukla "*Zengin etkinlik alanları*" kodunu ürettikleri görülmektedir. Örneğin;

- **Ö9:** "*Her yaş grubuna hitap edecek bir park bulunmalı. Koridorlarda akıl oyunları, satranç vb. olmalı. Bahçede spor aletleri bulunmalı, her zaman girilebilir olmalı*".
- **V9:** "*Kocaman bir bahçeli bir okul, hayvanlar vb. zengin alanlar olmalı. Kişisel alan olmalı*".

Tablo 10. Arkadaş kategorisine dair öğrenci ve veli görüşleri

Öğrenci Görüşü	f	%	Veli Görüşü	f	%
Kafa dengi	6	46.15	Üstün yetenekli	1	50.00
Nezaketli	2	15.39	Empati anlayışına sahip	1	50.00
İyi-edepli	2	15.39			
Adil	1	7.69			
Paylaşımçı	1	7.69			
İşbirliğine açık	1	7.69			
Toplam	13	100		2	100

Tablo 10. incelendiğinde, üstün yeteneklilerin eğitimine dair arkadaş kategorisi altında öğrencilerin 13 kod dile getirdikleri ve %46.15'lik oranla sıklıkla "*kafa dengi*" kodunu ürettikleri, velilerin ise 2 kod dile getirerek %50.00'lık oranla "*üstün yetenekli*" ve "*empati anlayışına sahip*" kodlarını ürettiği görülmektedir. Örneğin;

- **Ö10:** “Eşyalarını paylaşırken izin isteyen **nezaketli**, beraber oyun oynayabilen, birlikte bir ürün çıkarabilen. **Kafa dengi** olmalı”.
- **V10:** “**Empati** beceresi gelişmiş, kendi gibi **üstün zekâlı öğrencilerle** arkadaşlık kurmalılar”.

Tablo 11. Sosyal etkinlik kategorisine dair öğrenci ve veli görüşleri

Öğrenci Görüşü	f	%	Veli Görüşü	f	%
Sosyal ve kültürel içerikli	5	71.42	Üretkenlik içeren/Aktif	1	33.33
Rekabetçi	1	14.29	Hayal gücünü destekleyen	1	33.33
Üretkenlik içeren/Aktif	1	14.29	Hayata yakın	1	33.33
Toplam	7	100		3	100

Tablo 11. incelendiğinde, üstün yeteneklilerin eğitimine dair sosyal etkinlik kategorisi altında öğrencilerin 7 kod dile getirdikleri ve %71.42’lik oranla çoğunlukla “sosyal ve kültürel etkinlik” kodunu ürettikleri, velilerin ise 3 kod dile getirerek “**üretkenlik içeren/aktif**”, “**hayal gücünü destekleyen**” ve “**hayata yakın**” kodlarını ürettikleri görülmektedir. Örneğin;

- **Ö11:** “Zeka kuramlarına göre öğrenciyi geliştiren, geziler, yarışmalar şeklinde **sosyal ve kültürel içerikli olmalı.**”.
- **V11:** “**Hayal gücünü destekleyici olmalı, hayata bir şeyler katmalı.**”.

Tablo 12. Ev ortamı kategorisine dair öğrenci ve veli görüşleri

Öğrenci Görüşü	f	%	Veli Görüşü	f	%
Merkezi	2	22.22	Teknolojiden uzak	2	66.67
Geniş	2	22.22	Sade	1	33.33
Manzaralı	1	11.11			
Temiz	1	11.11			
Düzenli	1	11.11			
Sakin	1	11.11			
Kişisel alanların olduğu	1	11.11			
Toplam	9	100		2	100

Tablo 12. incelendiğinde, üstün yeteneklilerin eğitimine dair ev ortamı kategorisi altında öğrencilerin 9 kod dile getirdikleri ve %22.22’lik oranla daha çok “**merkezi**” ve “**geniş**” kodlarını ürettikleri, velilerin ise 2 kod dile getirerek “**teknolojiden uzak**” ve “**sade**” kodlarını ürettikleri görülmektedir. Örneğin;

- **Ö12:** “Her yere yakın olmalı. Kalemim bozulunca **merkeze** ya da kırtasiye yakın bir yerde alabilmem için. Dinlenme yerlerine de yakın olmalı. **Düzenli, sessiz, çalışma masası boş ve temiz olmalı**”.
- **V12:** “**Teknolojiden uzak, televizyonsuz, sade ve sınırlı olmalı.**”

Tablo 13. Aile ortamı kategorisine dair öğrenci ve veli görüşleri

Öğrenci Görüşü	f	%	Veli Görüşü	f	%
Demokratik	3	27.28	Demokratik	1	14.29
Paylaşımçı	2	18.18	Paylaşımçı	1	14.29
Saygılı	2	18.18	Özgürlükçü	1	14.29
Destekleyici	1	9.09	Eşitlikçi	1	14.29
Sabırlı	1	9.09	Gelişime açık	1	14.29
Tatlı sert	1	9.09	Eğitilmiş	1	14.29
Diğergamlı	1	9.09	Destekleyici	1	14.29
Toplam	11	100		7	100

Tablo 13. incelendiğinde, üstün yeteneklilerin eğitimine dair aile ortamı kategorisi altında öğrencilerin 11 kod dile getirdikleri ve %22.28’lik oranla daha çok “**demokratik**” kodunu ürettikleri, velilerin ise 7 kod dile getirerek “**demokratik**”, “**paylaşımçı**”, “**özgürlükçü**”, “**eşitlikçi**”, “**gelişime açık**”, “**eğitilmiş**”, ve “**destekleyici**” kodlarını ürettikleri görülmektedir. Örneğin;

- **Ö13:** “Kurallara bir aile toplantısı ile karar verilmeli, görev dağılımı bu toplantıda yapılmalı, **demokratik** olmalı. Ne çok sert olmalı, ne de çok yumuşak. **Tatlı sert olmalı.**”.
- **V13:** “**Kendini geliştiren, eğitilmiş ve demokratik** anne baba olunmalı.”

Tartışma, Sonuç Ve Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde; öğrenci ve veli görüşleri ile üstün yetenekli öğrencilere sunulması gereken eğitim imkân ve fırsatlarının nasıl olması gerektiği 13 kategori altında değerlendirilmiştir.

Eğitim felsefesi kategorisi incelendiğinde öğrencilerin, **ilgi ve yeteneklere uygun, koç-mentör rehberliğinde yaparak ve yaşayarak** öğrenmenin olduğu, **materyal kullanarak yaratıcı ve eğlenceli uygulamaların yapıldığı** bir eğitim felsefesi umdukları görülmektedir. Velilerin eğitim felsefesine dair beklentilerini içeren görüşleri incelendiğinde ise öğrenci görüşlerine benzer şekilde **koç-mentör rehberliğinde, öğrenen merkezli, yaparak yaşayarak**

öğrenmenin gerçekleştiği bir eğitim anlayışı umdukları gözlenmektedir. Eraslan-Çapan (2010), Çepni, Gökdere ve Bacanak (2004), Özdemir ve Gür-len (2019) tarafından üstün yetenekli öğrencilerle yapılan benzer araştırmalarda da; üstün yetenekli öğrencilerin kendi ilgi ve yeteneklerine uygun, deneye dayalı, yaparak ve yaşayarak öğrenmenin gerçekleştiği, çeşitli materyallerle eğitimin ortamının desteklendiği, öğretmenin rol model olduğu bir anlayışın olması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öğretmen kategorisine dair söylemler incelendiğinde; öğrenciler öğret-mende bulunması gereken niteliği tanımlarken *alan uzmanlığı olan, ileti-şim becerisi yüksek, yenilikçi, ilgi çekici ve eğlenceli uygulamalar* yapan, eğitim ortamında *esnek* hareket eden, *adil* yaklaşımları ve *demokratik* uy-gulamaları olan, *derse hazırlıklı gelen, lider* özelliğine sahip ve yeri geldi-ğinde *disiplinli* olan, *rol model* bir öğretmen beklentisi içerisinde oldukları-nı ifade etmiştir. Öğretmen niteliği açısından veli görüşü incelendiğinde ise, veliler de öğrenciler gibi eğitim ve fırsat eşitliğinin sağlanması için *alanında uzmanlığı olan, üstünler açısından deneyimli, iletişim becerisi yüksek ve demokratik* bir öğretmenin üstünlerin eğitiminde rol alması gerektiğini belirtmiştir. Carman (2011), Eraslan-Çapan (2010), Sözel (2019)'ün yapmış oldukları araştırmalarda, üstünlere yönelik eğitim almış alanında uzman öğretmenlerin üstünlerle daha iyi iletişim kurarak demokratik ve adil tutumlar sergiledikleri, bu etkili iletişim durumunun öğretim yöntemlerine yansyarak öğrencilere yönelik eğitim ortamını ilgi çekici hale getirdiği, bu sayede yenilikçi ve eğlenceli bir eğitim imkanı sundukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Tortop (2013) ve Tortop ve Eker (2014) de öğretmenlerin üstün yeteneklilere dair eğitim aldıkları takdirde bu öğrencilerin eğitimi konu-sunda öz-yeterliliklerine dair artış gözleneceğini belirtmiştir.

Okul yöneticisi açısından görüşler incelendiğinde ise; öğrenciler okul yöneticisine dair görüş bildirirken *öğrenciye değer veren, iletişim becerisi yüksek, katılımcı, demokratik* ve *adil* bir yönetim anlayışı olan, *sosyal et-kinliklere ve estetiğe önem veren, işbirliği ve rekabete dayalı* ortamlar sun-an, *inovatif ve yenilikçi* yöneticilerin bulunduğu eğitim ortamlarında bu-lunmak istediklerini dile getirmiştir. Veliler ise, *Sorumluluk sahibi, öğrenci-leri destekleyen ve birey olarak değer veren, sosyal etkinlikleri önemseyen ve katılımcı* okul yöneticilerinin üstünlerin eğitime katkı sağlayacağını dile getirmiştir. Her öğrenci grubunda olduğu gibi üstünler okulunda görev yapacak olan yöneticiler de birtakım özelliklere sahip olmalıdır. Okulda

gerçekleştirilen eğitimin etkili ve kaliteli olması okul yöneticilerinin öğrencileri teşvik etmesi, uyarımları ve ödüle dayalı motivasyonları ile mümkündür. Ayrıca okul yöneticisi okuldaki öğretmen ve öğrencilerle sağlıklı bir iletişim kurabilmeli, onların yaratıcı düşünmesi için rol model olmalıdır (Bakioğlu, 1994). Okul yöneticisi, öğretmen, veli ve öğrencileri karar mekanizmasının içene dahil etmeli, okul ortamını zihinsel uyarıcılar açısından zenginleştirmeli ve danışmanlık yapmalıdır (Costa, 1985).

Okul çalışanı kategorisine bakıldığında üstün yetenekli öğrenciler, eğitim ortamındaki okul çalışanlarının *sevecen ve güler* yüzlü olması gerektiğini, kendilerine *hoşgörü* ile yaklaşılmasını istedikleri, kendilerini *birey olarak* kabul ederek *sağlıklı iletişim* kurmalarını bekledikleri, *hiyerarşiye uygun* davranarak kendilerine *rol model* olunması gerektiğini vurguladıkları görülmektedir. Veliler ise okul ortamındaki çalışanların *güven veren* kişilerden seçilmesi gerektiğini, karşılaşılabilecekleri olumsuz durumlarda *sabırlı* olmalarını ve *hijyen* konusunda da hassas olmalarını beklediklerini ifade etmiştir. Bell (2007), Durmaz, Karadeniz-Akdoğan, Demir (2019), Polat ve Çelmeli (2015), Şahan (2014), Şimşek ve İvrendi (2014), Tuğrul ve Tokuç (2007) da çalışmalarında araştırmayı destekler bulgulara ulaşmıştır. Bu araştırma sonuçları da öğrenci ve velilerin okul çalışanlarından iletişim becerisi, güven, hijyen beklentisi olduğunu göstermektedir.

Derslere dair kategori incelendiğinde; öğrenciler ders işleniş açısından *disiplinler arası* bir anlayışın olması gerektiğini, *farklı yöntem ve teknikler* uygulanarak *işbirlikçi ve proje tabanlı* çalışmaların *atölye ortamlarında* hayata geçirildiği, *esnek ders saati* anlayışının olduğu, öğretmenin de yeri geldiğinde *aktif olacağı, sade ve dikkat dağıtmayan* bir ders ortamına dikkat çekmiştir. Veliler de derslerin özellikle *birey odaklı*, yani öğrencinin ilgi ve yeteneklerine uygun olması gerektiğini vurgulamıştır. Akkaş ve Tortop (2015)'e göre üstün yeteneklilerin eğitimi açısından asıl önemli olan bireysel farklılıklarının belirlenerek bu farklılıklara göre eğitim imkânlarının sunulmasıdır. Özdemir ve Gürten (2019) de yapmış olduğu araştırmasında üstün yetenekli öğrenciler için hazırlanan ve bireysel yeteneklerinin dikkate alındığı, aktif olarak katıldıkları, zenginleştirilmiş ders ortamlarının üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi açısından olumlu etkilerinin olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Ders kitabı kategorisinde öğrenciler *görsel açıdan zengin, eğlenceli, sade ve anlaşılır* olması gerektiğini dile getirirken, derslerde *ders kitabı dışında*

materiyallerinde kullanılmasını bekledikleri görülmektedir. Öğrenciler ayrıca *konu tekrarı olan* ve *snayıcı* kitapların da eğitim ortamlarında öğrenmelerine katkı sağlayacağını ifade etmiştir. Veliler de ders kitabının *sürükleyici ve dijital* olması gerektiğini ifade ederken, bazı velilerin ise *kitapsız eğitimi* savundukları görülmektedir. Ders kitaplarının esas amacı, öğrenciye kazandırılması planlanan bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor becerileri içermesi, öğrenci ve öğretmenlere bu hususta kılavuzluk yapmasıdır (Kanlı ve Yağbasan, 2004; Ünsal ve Güneş, 2003). Ders kitapları öğrencinin dikkatini ve ilgisini çekecek şekilde görsel açıdan zengin ve anlaşılır bir dile sahip olmalı, içeriğinde pekiştirmeyi sağlayacak etkinliklere yer verilmelidir (Altun, Arslan ve Yazgan, 2004, Kaptan, 1999).

Öğrenme kategorisine bakıldığında üstün yetenekli öğrenciler, öğrenmenin *bağımsız/sınıfsız ortamlarda, işbirliğine dayalı* olarak *yaşantı odaklı* olarak yapılabilmesini, *dikkat çekici, eğlenceli* ve *ödüle dayalı* olabileceğini vurgulamıştır. Veliler ise, öğrenmede *estetığe önem verilmesini* ve *eğlenceli* olması gerektiğini dile getirmiştir. Melber ve Abraham (1999)'a göre bağımsız öğrenme ortamları öğrencilerin okulda almış oldukları eğitimi pekiştiren teorik yaşam ile gerçek yaşam arasında bağlantı kurulmasını sağlayan, yaparak ve yaşayarak öğrenme imkanı sunan ortamlardır. Öğrenci bu ortamlarda ilgi ve yeteneklerine uygun ve kendi hızında öğrenme imkanı bulabilmektedir.

Ölçme ve değerlendirmenin nasıl olması gerektiğinin incelendiği kategoride öğrencilerin, bu ölçme ve değerlendirmelerin *bireysel farklılıklara, ilgi ve yeteneklere* dikkat edilerek, *yetenek tabanlı alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin* uygulanması gerektiğini vurguladığı görülmektedir. Bazı öğrenciler de *snaysız* yani ölçme ve değerlendirmenin olmadığı bir uygulama beklentisi içerisinde olduklarını ifade etmiştir. Veliler ise, aynı şekilde *birey odaklı, sürece dayanan alternatif yöntemleri önerirken*, bu uygulamaların *üstünlere özel olması* gerektiğini dile getirmiştir. Yine bazı velilerin *snaysız uygulamalar* beklentisi içerisinde olduğu görülmektedir. Günümüzde öğrencilerin ölçme ve değerlendirilmesi, alt seviyede düşünmeyi gerektiren bir anlayıştan, üst seviyede düşünmeyi gerektiren bir anlayışa, öğreten merkezli bir anlayıştan öğrenen merkezli bir anlayışa ve hangi bilgilerin kazanıldığından ziyade kazanılan bilgilerin yeni durumlara nasıl entegre edildiği, gerçek yaşama nasıl uyarlandığının önem kazandığı bir yapıya bürünmüştür (Alkan, 2013).

Okul ortamının incelendiği kategoriye bakıldığında, öğrenciler okul ortamının *görsel açıdan zengin oyun ve etkinlik alanları* içermesi gerektiğini, *fırsat ve imkan eşitliği* sağlanarak *kişisel alanların* olması gerektiğini, *güvenli* bir atmosfer içerisinde eğitim almak istediklerini vurgulamıştır. Velilerin ise, *üstünler açısından homojen, duvarların olmadığı ve sade, ancak görsel ve etkinlik açısından zengin* bir okul ortamı bekledikleri görülmektedir. Karakuş (2010) yapmış olduğu araştırmasında üstün yetenekli öğrenci velilerinin çocuklarının eğitim aldığı ortamlarının bina ve donanım durumu, yeri ve ulaşımı, arkadaş grupları gibi alanlarda beklentilerinin yüksek olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Arkadaş gruplarının incelendiği kategoride öğrenciler, *kafa dengi* diye tarif ettikleri *iyi ve edepli* arkadaşlarla bir arada olmak isteklerini vurgularken, bu arkadaşlarının *nezaketli ve adil* olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Yine öğrenciler bu ortamda arkadaşları ile *işbirliği içerisinde* ve *paylaşımçı* bir eğitim görmek istediklerini belirtmiştir. Veliler ise üstün yeteneklilerin *üstün yetenekli arkadaşlarla aynı ortamda bulunması* ve aralarında *empati anlayışının olması* gerektiğini dile getirmiştir. Fırat ve Koyuncu (2019) yapmış oldukları araştırmalarında üstün yetenekli öğrencilerin sosyal kabul düzeyinin yüksek olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Bu durum üstün yetenekli öğrencilerin başkaları tarafından değer görmesini, dikkat çekici olmasını, iletişime açık olmalarını, popüler ve lider olmalarını sağlamaktadır (Akarsu, 2001; Bildiren, 2016; Çağlar, 2004; Freeman, 2013). Yine üstün yetenekli öğrencilerin gelişmiş olan dil yetenekleri sayesinde çok küçük yaşlardan itibaren empati yeteneklerinin de akranlarından daha iyi olduğu söylenebilir (Robinson, 2000; Walker, Hafenstein ve Crow-Enslow, 1999).

Sosyal etkinlik kategorisine bakıldığında; öğrenciler üstünler okulunun *sosyal ve kültürel etkinlikler* açısından iyi seviyede olması durumunda *aktif ve üretken* olunabileceğini vurgulamış ve bu etkinliklerde *rekabet ortamının* yaratılmasını beklediklerini dile getirmişlerdir. Veliler ise sosyal etkinliklerin *hayatın içinden*, öğrencinin *aktif/üretken* olabileceği ve *hayal gücünü destekleyen* faaliyetler içermesi gerektiğini dile getirmiştir. Öğrencilere sosyal becerilerin kazandırılması sosyal ve kültürel etkinlikler aracılığıyla gerçekleştirilir. Hayatın içinden, yaparak yaşayarak öğrenme ilkesini temele alan sosyo-kültürel etkinlikler, öğrencilere otantik öğrenme ortamları sunarak sosyal gelişimlerinin yanında akademik gelişimlerine de katkı sağlar (Canbay, 2007). Bazı araştırma sonuçlarına göre sosyal ve kültürel etkin-

likler öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerine ders programlarından daha fazla katkı sağlamaktadır (Gömleksiz ve Kılınc, 2015).

Ev ortamı kategorisine bakıldığında; üstünler okul dışında evde de eğitim ve fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için yaşadıkları ev ortamının *merkezi* konumunda, *geniş ve düzenli* alanları olan, *kendisine ait kişisel alanların* olduğu, *temiz ve manzaralı* bir atmosferde yaşadıkları takdirde daha iyi motive olacaklarını belirtmiştir. Veliler ise ev ortamının *sade* ve *teknolojiden uzak* olması gerektiğini vurgulamıştır. Günlük yaşamının bir parçası olan okul ve ev gibi mekanlar öğrencilerin öğrenme, gelişim, olgunlaşma gibi olgular aracılığıyla bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor anlamda öğrenciyi disipline etmektedir (Tandoğan, 2014; Yalçınkaya, 2015). Bu mekanlar öğrencinin hem fiziksel hem de sosyal gelişimini destekleyici niteliklere sahip olmalıdır (Churchman, 2003).

Aile ortamının incelendiği kategoriye bakıldığında; üstünler aile ortamının *demokratik* ve *saygılı* bir yapıda olması gerektiğini, ailelerinin kendilerini *desteklemelerini* ve *paylaşımçı* olmalarını beklediklerini, ailelerin çocuklarına karşı *sabırlı* ve *tatlı sert* tutum içerisinde olmaları gerektiğini vurguladıkları görülmektedir. Veliler ise aile bireylerinin *eğitimli, özgürlüğe* önem veren, *demokratik* tutum sergileyen, *gelişime açık, eşitlikçi* ve *paylaşımçı* bir yapıda olmasının üstünlerin eğitimine katkı sağlayacağını belirttikleri görülmektedir. Öğrencilerin ilk eğitimcisi olan anne ve baba çocuklarının sosyal ve entelektüel gelişimlerinden sorumludur (Zhong, 2011). Etkili iletişim kurabilen, sorumluluklarını okul ile paylaşan aileler çocuklarının yüksek akademik başarısı elde etmelerine katkı sağlayacaklardır (Masal, Takunyacı ve Şevik, 2019).

Üstün yetenekli öğrenci ve bu öğrencilerin velilerinin eğitimde fırsat eşitliği açısından beklentilerinin araştırıldığı bu araştırmanın bulguları incelendiğinde; Milli eğitim Bakanlığına, üstünler eğitimi veren özel okul yönetimi ve çalışanlarına, üstün yetenekli öğrenciler alanında görev yapan uzman ve öğretmenlere, bu öğrencilerin eğitim gördüğü kurum yöneticisi ve çalışanlarına, ailelere ve araştırmacılara yönelik şu öneriler getirilebilir:

Araştırma bulguları genel olarak incelendiğinde öğrenci ve velilerin üstün yetenekli öğrencileri fırsat eşitliği açısından diğer öğrencilerden farklı bir konuma yerleştirmiştir. Veli ve öğrencilerin genel olarak üstünler açısından homojen okul ve sınıf ortamlarında eğitim imkanı beklentisi içinde oldukları görülmektedir. Bu öğrencilerin erken yaşlarda tespit edilmesi, ilgi

ve yetenekleri doğrultusunda ve rehber eşliğinde yaparak yaşayarak öğrenmenin sağlandığı, bireyselleştirilmiş eğitim programlarının işe koşulduğu ortamlarda eğitim görmelerinin daha yararlı olacağı öğrenci ve veli görüşleri açısından gözlemlenmiştir. Gerek Bakanlık düzeyinde gerekse de özel ve devlet okullarında yapılacak faaliyetler çerçevesinde bu öğrencilerin fırsat eşitliğinden yararlanabilmesi için üstünler açısından homojen ortamların oluşturulması gerekliliği önerilmektedir.

Üstün yetenekli öğrenciler ve velileri araştırma kapsamında; okul, okul yöneticisi, okul çalışanları ve öğretmenlere dair birçok beklentileri olduğunu dile getirmiştir. Görsel açıdan zengin etkinlik alanları olan, her bireyin kendisine ait kişisel alanlarının olduğu, sosyal ve kültürel etkinliklerin eğitimin bir parçası haline getirildiği, demokratik, katılımcı bir yönetim anlayışının olduğu, öğrenciye değer verilen, öğrenci ve okul paydaşları arasında etkili iletişimin gerçekleştiği, temiz ve güven veren bir okulda eğitim almayı umdukları gözlemlenmektedir. Okul yöneticisi, çalışanları ve öğretmenlerinin de üstünlerin fırsat eşitliğinden yararlanabilmesi için okul kültürünü bu yönde oluşturmaları önerilmektedir.

Üstünlerin hem akademik hem de sosyal gelişimlerinin tam anlamıyla sağlanabilmesi için bu öğrencilerin ev ortamı ve aile yapısı açısından bir takım beklenti içerisinde oldukları görülmektedir. Öğrenciler kendilerine kişisel alanların yaratıldığı, merkezi bir konumu olan, temiz, manzaralı bir ev; demokratik, eşitlikçi, paylaşımcı bir aile ortamı hayal etmektedir. Ailelerin de fırsat eşitliği açısından bu yönde imkanlar sağlaması önerilmektedir.

Araştırma bu araştırmaya dahil olan üstün yetenekli öğrenci ve velileri ile sınırlıdır. Araştırmacılar farklı örneklem grupları ile örneğin öğretmen ve okul yöneticilerini de araştırmalarına dahil ederek üstünlerin fırsat eşitliğinden yararlanabilmesi için neler yapılabileceğine dair yeni araştırmalar yapabilirler.

EXTENDED ABSTRACT

**School Administrators' Perceptions of School
Development Model**

*

Ercan Gürültü - Bülent Alcı
Yıldız Technical University

Determining the educational opportunities and opportunities required by gifted students who will shape the future of society is an important issue. While determining the educational opportunities to be provided; there are many variables such as which educational philosophy the program will be based on, what the objectives of the program will be, how the content should be organized, how the class and school atmosphere should be applied, the quality of the teacher, the determination of the methods, techniques and strategies to be used, the selection of the training materials and the necessity of employing assessment techniques, parents' awareness. The purpose of this research is to analyze whether gifted students are utilizing the principle of equality of opportunity and how the implementation of this equality of opportunity should be in educational institutions in Turkey. In this sense, how parents of gifted students evaluate the educational opportunities served them is the focus of this research.

The research was carried out as a phenomenological research based on qualitative research methods and the data were analyzed by content analysis method. The data of the study were collected through a semi-structured interview form consisting of 13 questions and focus group interviews were used as a data collection method. The participants of the study consist of 21 gifted students and 14 parents of gifted students. In this research led by the question of "What kind of education should be given to gifted students in terms of equality of opportunity", students and parents presented their opinions under 13 categories (151 codes) as "philosophy of education", "teacher", "school administrator", "school worker", "lesson", "textbook", "learning", "assessment", "school", "friend", "social activity", "home environment" and "family environment. In terms of the opinions expressed, it

was observed that students produced 104 codes and parents produced 47 codes.

According to the results of the research, the participants focused on an educational philosophy where learning by doing and living takes place under the guidance of coach and mentor in accordance with the interests and abilities in terms of equal opportunities for gifted students. The participants stated that teachers with high communication skills and field expertise should provide training to the gifted, and school administrators should be composed of educators who have a participatory management understanding and value. In the study, the participants stated specific opinions in terms of other categories and these opinions were given in detail in the findings section.

When the findings of the study were examined in general, the gifted students and parents of them placed the students in a different position in terms of equal opportunities. It is seen that parents and students generally expect to have education opportunities in homogeneous school and classroom environments. It was observed from the point of view of students and parents that it would be more beneficial to identify gifted students at an early age, and educate them in the environments where individualized education programs and learning by living through guidance in accordance with their interests and abilities are provided. It is recommended that a homogeneous environment should be created for the students to benefit from the equality of opportunity both at the ministerial level and for the activities carried out in public and private schools.

Gifted students and their parents stated that they had many expectations about the school, school administrators, school staff and teachers. It is observed that they expect to be educated in clean and safe schools where visually rich activity areas exist, each individual has its own personal areas, social and cultural activities become a part of education, democratic, participatory management understanding is utilized, valued students, effective communication between students and school stakeholders is preferred. It is recommended that the school administrators, employees and teachers should establish the school culture in this direction for gifted students to benefit from the equality of opportunity.

It is seen that gifted students have some expectations in terms of home environment and family structure in order to ensure full academic and so-

cial development. The students dream to have a clean, scenic house with a central location where personal spaces are created, and a democratic, egalitarian, sharing family environment. It is recommended that families provide opportunities in this direction in terms of equal opportunities and opportunities.

The research is limited to the gifted students and their parents involved in this research. It is recommended that chers also included teachers and school principals in their research.

Kaynakça / References

- Akarsu, F. (2001). *Üstün yetenekli çocuklar aileleri ve sorunları*. Ankara: Eduser Yayınları.
- Akkaş, E., ve Tortop, H. S. (2015). Üstün yetenekliler eğitiminde farklılaştırma: temel kavramlar, modellerin karşılaştırılması ve öneriler. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 2(2), 31-44.
- Alkan, M. (2013). *PISA 2009 okuma becerileri açık uçlu sorularının puanlanmasında genellenebilirlik kuramındaki farklı desenlerin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Altun, M., Arslan, Ç., ve Yazgan, Y. (2004). Lise matematik ders kitaplarının kullanım şekli ve sıklığı üzerine bir çalışma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2) 131-147.
- Altun, T. ve Vural, S. (2012). Bilim ve sanat merkezinde (BİLSEM) görev yapan öğretmen ve yöneticilerin mesleki gelişim ve okul gelişimine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 152-177.
- Ataman, A. B. (2008). *Üstün yetenekli çocuklarda aile ortamının bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi: İstanbul BİLSEM örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bakioğlu, A. (1994) Batı ülkelerinde eğitim gündeminin ana konusu: Etkin okul, etkin müdür. *Çağdaş Eğitim*, 19, 198.
- Bakioğlu, A. ve Levent, F. (2013). Suggestions for gifted education in Turkey. *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi (Journal of Gifted Education Research)*, 1(1), 31-44.
- Bell, C. A. (2007). Space and place: Urban parents' geographical preferences for schools. *The Urban Review*, 39(4), 375-404.
- Bildiren, A. (2016). *Üstün yetenekli çocuklar: aileler ve öğretmenler için bir kılavuz*. İstanbul: Doğan Kitap.

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Canbay, A., (2007). İlköğretim okullarında sosyal etkinlikler ve müzik kulübünün önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 174,162-170.
- Carman, C. A. (2011). Stereotypes of giftedness in current and future educators. *Journal for the Education of the Gifted*, 34(5), 790-812.
- Churchman, A. (2003). Is There a place for children in the City? *Journal of Urban Design*, 8(2), 99-111.
- Clark, B. (2002). *Growing up gifted: Developing the potential of children at home and at school* (6. bs.). Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall.
- Costa, A. L. (1985) The Principals Role in Enhancing Thinking Skill. (Costa, A. L. (Ed) *Developing Minds*, ASCD.
- Çağlar, D. (2004). *Üstün zekalı çocukların eğitimi ve öğretimi. Üstün yetenekli çocuklar seçilmiş makaleler kitabı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Çelikdelen, H. (2010). *Bilim sanat merkezlerinde bilim birimlerinden destek alan üstün yetenekli öğrencilerin kendi okullarında fen ve teknoloji dersinde karşılaştıkları güçlüklerin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çepni, S., Gökdere, M., ve Bacanak, A. (2004). Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde fen öğretmenlerinin karşılaştıkları temel sorunlar. *Milli Eğitim Dergisi*, 162, 245-254.
- Davaslıgil, Ü. (2000). *Üstün çocuklara sahip ailelerin eğitimi*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. *Özel Eğitimde Aile Eğitimi Sempozyumu* (ss. 142-148). Ankara.
- Durmaz, E., Karadeniz-Akdoğan, K., ve Demir, E. (2019). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarını tercih nedenleri ile sosyoekonomik düzeyleri arasındaki ilişki. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 352-379.
- Eraslan-Çapan, B. (2010). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere ilişkin metaforik algıları. *Journal of International Social Research*, 3(12).
- Erişti, B. (2012). Üstün yetenekli öğrencilerin öğrenme, öğretme, öğretmenlik mesleği ve öğretmen özellikleri ile ilgili görüşleri. *Türk Üstün Zeka ve Eğitim Dergisi*, 2(1), 18-36.
- Fırat, T., ve Koyuncu, İ. (2019). Lise öğrencilerinin özel gereksinimli bireylere yönelik sosyal kabul düzeyleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(1), 503-525.
- Freeman, J. (2013). *Gifted children grown up*. David Fulton Publishers.

- Gömleksiz, M. N., ve Kılıncı, H. H. (2015). Ortaokullarda sosyal kulüp etkinlikleri kapsamında yapılan toplum hizmeti çalışmalarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri. *Turkish Studies*, 10(3), 495-512.
- Gottfredson, L. S. (2004). Realities in desegregating gifted education. in the eyes of the beholder. *Critical Issues for Diversity in Gifted Education*, 139-155.
- Ilik, Ş. Ş. (2019). Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde görev yapan öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programları hazırlamaya uygulamaya ve izlemeye yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Education Journal*, 27(2).
- Kanlı, U., ve Yağbasan R. (2004). Proje-2061'in ışığında fizik ders kitaplarının eğitimsel tasarımına eleştirel bir bakış. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 123-155.
- Karakuş, F. (2010). Üstün yetenekli çocukların anne babalarının karşılaştıkları güçlükler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 127-144.
- Kaptan, F. (1999). *Fen bilgisi öğretimi*. İstanbul: M.E.B. Yayınları.
- Kleine, P.A. ve Webb, J.T. (1992). *Community links as resources. in challenges in gifted education: developing potential and investing in knowledge for the 21st century*. Columbus, OH. Ohio Department of Education.
- Kontaş, H. Ve Yağcı, E. (2016). BİLSEM öğretmenlerinin program geliştirme ihtiyaçlarına ilişkin geliştirilen programın etkililiği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 902-923.
- Maker, J. N. ve Nelson, A. B. (1996). *Curriculum Development and teaching Strategies Gifted Students*. (2. Ed): Pro-Ed, Austin, Tex.
- Masal, E., Takunyacı, M., ve Şevik, M. Ş. (2019). Ortaöğretim okullarında aile katılımı: ebeveyn, öğretmen, öğrenci ölçeği kısa formunun Türkçeye uyarılma çalışması. *Journal of Interdisciplinary Education: Theory and Practice*, 1(1), 29-41.
- MEB. (2015). Millî Eğitim Bakanlığı bilim ve sanat merkezleri yönergesi 19.06.2019 tarihinde https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/07031350_bilsem_yonergesi.pdf adresinden erişilmiştir.
- MEB. (2018). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 19.06.2019 tarihinde https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/09101900_ozel_egitim_hizmetleri_yonnetmeliği_07072018.pdf. Adresinden erişilmiştir.
- Megay-Nespol, K. (2001). Beliefs and attitudes of novice teachers regarding instruction of academically talented learners. *Roeper Review*, 23, 178-182.

- Melber, L. M., ve Abraham, L. M. (1999). *Beyond the classroom: Linking with informal education*.
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Oktay, A. (2004). Eğitimimiz nasıl olmalı? (Ed. M. Ruhi Şirin) *Bence Biz. Üstün Yetenekli Çocuk Görüşleri Kitabı*. İstanbul. Çocuk Vakfı Yayınları.
- Özdemir, G. ve Gürten, E. (2019). Üstün yetenekli öğrencilere yönelik zenginleştirilmiş fen bilimleri öğretim programına ilişkin eylem araştırması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 231-255.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd Ed.). London: Sage Publications, Inc.
- Polat, C. ve Çelmeli, Ö. (2015). Okul öncesi kurumu seçiminde tüketici tercih etkenleri. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 8, 144-166.
- Ravenna, G. (2008). *Factors Influencing Gifted Students' Preferences for Models of Teaching*. Southern California: University of Southern California.
- Reis, S. M., ve Renzulli, J. S. (2010). Is there still a need for gifted education? An examination of current research. *Learning and Individual Differences*, 20(4), 308-317.
- Renzulli, J. S. (1985). Are teacher of gifted specialist? A land mark desicion on employment practices in special education for gifted. *Gifted Child Quarterly*, 29, 24-29.
- Renzulli, J.S., ve Reis, S, M. (1985). *The schoolwide enrichment model: A comprehensive plan for educational excellence*. Mansfield Center, CT: Creativ Learning Press.
- Riley, L. T. (2011). *Teaching gifted students in the inclusive classroom*. USA: Prufrock Press Inc.
- Robinson, N. M. (2000). *Giftedness in very young children: How seriously should it be taken?* In R. C. S. Friedman ve B. M. Shore (Ed.), *Talents unfolding: Cognition and development* (p. 7-26). Washington, DC: American Psychological Association.
- Samples, S. L. (2010). *A Case Study of Minority and Low-Ses Gifted Students' Perceptions of The Effects of A Gifted Resource Specialist*. Kansas: School of Education and the Graduate Faculty of the University of Kansas.

- Saranlı, A. G. (2011). *Üstün yetenekli çocukların ailelerine yönelik geliştirilen aile rehberliği programlarının etkililiğinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sezginsoy, B. (2007). *Bilim ve sanat merkezi uygulamasının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Sıdar, R. (2011). *Bilim sanat merkezinde okuyan öğrencilerin yaratıcılıklarının problem çözme becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Smith, B. R. (2011). *Gifted students' perceptions of high school transition*. Richmond, Virginia: Virginia Commonwealth University.
- Sözel, H. K. (2019). Öğretmenlerin üstün yetenekli bireylerin eğitimlerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 40-54.
- Şahan, H. (2014). The effect of hidden curriculum on the criteria parents use to select schools and teachers. *Educational Resarch and Reviews*, 9(23), 1291-1300.
- Şenol, C. (2011). *Üstün yetenekliler eğitim programlarına ilişkin öğretmen görüşleri BİLSEM örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Şimşek, Z. C. ve İvrendi, A. (2014). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumundan beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 240-254.
- Tandoğan, O. (2014). Çocuk için daha yaşanılır bir kentsel mekân: dünyada gerçekleştirilen uygulamalar. *Megaron*, 9(1), 19-33. doi: 10.5505/MEGARON.2014.43534.
- Toraman, S. Ö. (2009). *Bilim sanat merkezlerine devam eden ve etmeyen ilköğretim 12 yaş çocuklarının saldırganlık, atılganlık, çekingenlik ve mizah özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tortop, H. S. (2013). Öğretmen adaylarının üniversite hocası hakkındaki metaforları ve bir değerlendirme aracı olarak metafor. *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(2).
- Tortop, H. S., ve Eker, C. (2014). Üstün yetenekliler eğitim programlarında öz-düzenlemeli öğrenme neden yer almalıdır?. *Journal of Gifted Education Research*, 2(1).

- Tuğrul, B. ve Tokuç, H. (2007). Anne ve babaların okul öncesi eğitim hakkındaki görüş ve beklentilerinin incelenmesi. *1. Ulusal İlköğretim Kongresi Bildiri Kitabı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Uzun, M. (2004). *Üstün yetenekli çocuklar el kitabı*. Çocuk Vakfı Yayınları, Erkam Matbaası, İstanbul.
- Ünsal, Y. ve Güneş, B. (2003). Bir kitap inceleme çalışması örneği olarak MEB ilköğretim 6. sınıf fen bilgisi ders kitabına fizik konuları yönünden eleştirel bir bakış. *G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3) 115-130.
- Ülger, B. B. (2011). *Bilim sanat merkezlerinde uygulanan fen eğitimi programlarının idareci, öğretmen ve öğrenci bakış açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Walker, B., Hafenstein, N. L. ve Crow-Enslow, L. (1999). Meeting the needs of gifted learners in the early childhood classroom. *Young Children*, 54(1), 32-36.
- Yalçınkaya, Ş. (2015). Modern kentin yeni kamusal alanında çocuk, alışveriş merkezleri ve serbest zaman etkinlikleri. *İdeal Kent - Çocuk ve Kent*, 17, 80-105.
- Yıldırım, A. ve Simsek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zhong, Z.J. (2011). From access to usage: The divide of self-reported digital skills among adolescents. *Computers & Education*, 56(3), 736-746.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Gürültü, E. ve Alcı, B. (2020). Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde fırsat eşitliği bağlamında öğrenci ve veli görüşleri. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(24), 2413-2442. DOI: 10.26466/opus.621789